

Tudósportré

DARÁNYI IGNÁC, A LEGSIKERESEBB FÖLDMŰVELÉSÜGYI MINISZTER IGNÁC DARÁNYI, THE MOST SUCCESSFUL MINISTER OF AGRICULTURE

Szendró Zsolt

az MTA rendes tagja

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, Élettani és Takarmányozástani Intézet, Kaposvár
szendro.zsolt@uni-mate.hu

1. ábra. Darányi Ignác

Forrás: Bernát István Darányi Ignác t. tag emlékezete. A Magyar Tudományos Akadémia elhunyt tagjai fölött tartott emlékbeszédek, Budapest, 1931

Darányi Ignác (*l. ábra*) 1849-ben született középnemesi, földbirtokos családban. Apja ismert ügyvéd volt. Munkássága elismerésül 1877-ben I. Ferenc József nemességet és családi címet adományozott id. Darányi Ignácnak és gyermekeinek. 1871-ben szerzett diplomát a Pesti Egyetem Jog- és Államtudományi Karán. A magyaron kívül latinul, németül, franciául, angolul beszélt és olvasott. A Belvárosban apjával közösen nyitott ügyvédi irodát. Az ügyvédi munka mellett a közéletbe is egyre aktívabban bekapcsolódott, támaszkodni tudott a klientúrája (Bethlen István, Teleki Pál és Tisza István) révén szerzett kapcsolati tőkére is. Az egyre több közéleti szerepe miatt 1892-ben felhagyott az ügyvédi praxissal.

Különböző pozíciókat töltött be többek között az Egyesült Fővárosi Takarékpénztárban, az Országos Magyar Gazdasági Egyesületben vagy az Országgyűlés Közlekedés és Pénzügyi Bizottságában. Az 1890-es évek első felére a magyar politikai élet ismert személyiségévé vált. A Szabadelvű Párt alelnökének is megválasztották. Egész életében meghatározó volt az egyház szolgálata, itt is különböző tisztségeket töltött be, a Budapesti Református Egyház és a Pápai Református Főiskola gondnoki székét is elfoglalta. 1881-ben országgyűlési képviselőnek, majd 1895-ben rövid időre a képviselőház alelnökének választották. Szorgalom, higgadság, megbízhatóság, kiegyensúlyozottság, hozzáértés jellemezte munkáját (URL1).

Két ciklusban, 1895-től 1903-ig, majd 1906-tól 1910-ig, tizenkét éven keresztül, négy kormányban töltötte be a földművelésügyi miniszteri posztot. Méltán tartják a legsikeresebb miniszternek. Nemcsak politikusként, hanem birtokosként is ismerte a mezőgazdaság gondjait, és tisztában volt azzal, hogy min szükséges változtatni. Nevéhez köthető a korszerű agrár-közigazgatás kiépítése. Minisztersége alatt több mint hatvan törvényt fogadtak el, a rendeletek száma pedig meghaladta a százat (Fehér, 2016).

Kitartó és céltudatos munkájára, érdekérvényesítő képességére alapozva, politikai befolyását felhasználva, a mezőgazdasági érdekképviseleti csoportokra, elsősorban a Magyar Gazdaszövetségre támaszkodva korábban nem tapasztalt mértékben növelte minisztériuma súlyát és az agrárium fejlesztésére fordítható állami költségvetés összegét (a minisztérium rendelkezésére álló forrás Darányi tizenkét éve alatt több mint kétszeresére emelkedett), amelyet a termelés modernizálására használt fel. A filoxérajárvány utáni szőlő-újratelepítést szolgálta a szőlőrekonstrukciós törvény. Intézkedéseinek eredményeként megkezdődött a mezőgazdaságban az intenzív irányú fejlődés, a modern, vetésforgón alapuló növénytermelés és a termelés növelését célzó állattartás, a korszerű fajták országos elterjesztése. Előterjesztés történt „az állattenyésztés fejlesztéséről”. Megfelelő törzsállománnyal tenyésztési körzeteket hoztak létre. Elrendelte az állatorvosi közszolgálat államosítását, megszervezte a határ-állatorvosi szolgálatot. Az intézkedések növelték az állattenyésztés nemzetgazdaságon belüli súlyát. Létrejött a növénytermesztés és az állattenyésztés természetes szimbiózisa. Fontos lépés volt

az exportot segítő „Külkereskedelmi és forgalmi viszonyok rendezéséről” szóló törvény (Fehér, 2016).

Felismerte a tudomány, a tudás, az oktatás, a szaktudás szerepét, kiemelt jelentőséget tulajdonított az ismeretek megszerzésének. A szakképzéstől a felsőoktatásig minden szinten támogatta a korszerű oktatást. Az Állatorvosi Akadémiát főiskolai rangra emelte, létrehozta a Debreceni Gazdasági Tanintézetet és a M. kir. Baromfitenyésztő Telepet és Munkásképző Iskolát, majd a Méhészeti Gazdaságot. Tizenegy mezőgazdasági kísérleti állomást, kutatóintézetet alapított, többek között az Országos M. kir. Kémiai Intézet és Központi Vegykísérleti Állomást, a M. kir. Növényélet- és Kórtani Állomást, az Országos M. kir. Növénynevelési Intézetet, a M. kir. Központi Szőlészeti Kísérleti Állomás és Ampelológiai Intézetet, a M. kir. Állatélettani és Takarmányozási Kísérleti Állomást, a M. kir. Tej-kísérleti Állomást, a M. kir. Gyapjúminősítő Intézetet. Támogatta a Földtani Intézet új palotájának felépítését, a Mezőgazdasági Múzeum létesítését (URL2).

Szociálisan érzékeny volt, elengedhetetlennek tartotta az agrárium összes szereplője gazdasági és szociális helyzetének javítását. Kompromisszumokat keresve törekedett szociális tartalmú jogszabályok kidolgozására. Ezt szolgálta a sokak által kritizált „rabszolgatörvény” vagy a „derestörvény”. A fentiek mellett több, kifejezetten pozitív fogadtatású szociális törvény született. Ilyen volt például a „Gazdasági munkás- és cselédsegélypénztárról” vagy „A munkásházak építésének állami támogatásáról” rendelkező törvény. Fontosnak tartotta a mezőgazdasági hitelszövetkezeti hálózat kiépítését, megalakult az Országos Központi Hitelszövetkezet (Fehér, 2016).

Darányi törvényeivel és gyakorlati intézkedéseivel a problémák megoldására törekedett, ennek során a sikerek mellett kudarcok is érték. Értéket teremtett, ami mellett eltörpültek hibái és tévedései. A mezőgazdaság kérdését nem szűk szakmai szempontok szerint kezelte, hanem megoldási javasolataiban szem előtt tartotta a társadalmi és gazdasági folyamatok komplexitását.

A magyar mezőgazdaság, az oktatás és a kutatás fejlesztése területén végzett elévülhetetlen eredményei, valamint szakirodalmi tevékenységének elismeréseként a Magyar Tudományos Akadémia 1909-ben tiszteleti tagjává választotta. 1927-ben felsőházi tag lett. Megszívlelendő, örök érvényű gondolata: „Kevesebb szükség van az elméleti ömlengésre és több a gyakorlati hazafiasságra, kevesebb a látszatra és több a tartalomra, kevesebb a szóra és több a tetterre.”

A trianoni békeszerződés után a közügyektől való fokozatos, majd végleges visszavonulás mellett döntött. 1927-ben bekövetkezett halálával lezárult egy gazdag, a magyar mezőgazdaság súlyát növelő, a modernizációt, az oktatást és a kutatást kiemelten támogató életpálya. Azóta és ma is szükség lenne Darányi Ignácokra, akik el tudnák érni mezőgazdaságunk megbecsülését, előrelátóan meg tudnák határozni a magyar mezőgazdaság kitörési pontjait, és támogatni tudnák azok eredményes megvalósítását.

IRODALOM

Fehér György (2016): *Darányi Ignác élete (1849–1927)*. Budapest: Gondolat Kiadó

URL1: <http://www.ace.hu/daranyi/kronologia/kronol.html>

URL2: <http://www.ace.hu/daranyi/kiallitas/kutcim.html>